

Univers Pedagogic

34 (964),
25 septembrie 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

4,32 milioane de dolari pentru modernizarea a 121 de școli din Republica Moldova

121 de instituții de învățământ – școli primare, gimnazii și licee – din Republica Moldova vor beneficia de granturi în valoare totală de 4,32 milioane de dolari SUA, fiecare școală urmând să primească aproximativ 36 de mii din această sumă. Fondurile sunt oferite prin Programul de Granturi Școlare, desfășurat în cadrul Proiectului „Îmbunătățirea Calității Educației” (EQIP), implementat de Ministerul Educației și Cercetării, cu sprijin financiar din partea Băncii Mondiale și a Parteneriatului Global pentru Educație.

Potrivit MEC, la concurs au participat 180 de instituții din întreaga țară, selecția fiind făcută în baza unor propuneri de proiecte inovatoare, axate pe creșterea calității educației. Înainte de de-

punerea dosarelor, școlile au beneficiat de instruiți privind managementul proiectelor și atragerea de fonduri.

Reprezentanții ministerului au subliniat că aceste granturi reprezintă o investiție directă în oameni și în viitor, consolidând efortul de a construi o Moldova incluzivă și competitivă. Oficialii au menționat că școlile câștigătoare vor deveni mai moderne și mai conectate la bunele practici internaționale, educația fiind văzută drept cheia succesului într-o societate aflată în schimbare.

La rândul său, reprezentantul Băncii Mondiale în R. Moldova a remarcat că programul are un rol esențial în sprijinirea comunităților școlare și trans-

formarea sistemului educațional, prin proiecte bazate pe colaborare, inovație și modernizarea metodelor de predare. Propunerile înaintate de școli acoperă domenii diverse: hub-uri digitale, laboratoare multimedia, spații de tip maker-space și studiouri hibride pentru învățarea la distanță. Unele proiecte urmăresc integrarea realității virtuale și augmentate în lecțiile de științe și istorie, dezvoltarea de platforme interactive și aplicații educaționale bazate pe inteligență artificială, precum și implementarea unor instrumente de analiză a progresului școlar.

Alte inițiative vizează crearea de programe de remediere și sprijin personalizat pentru elevii aflați în dificultate, acțiuni de prevenire a bullyingului, promovarea echității de gen în STEM și implicarea părinților în educația digitală a copiilor. Printre priorități se numără laboratoarele verzi, portofoliile digitale ale elevilor și rețelele de mentorat intergenerațional.

Prin aceste granturi, școlile din țara noastră își propun să transforme sala de clasă într-un spațiu inovator, adaptat cerințelor actuale și viitoare, cu soluții educaționale care sprijină atât performanța, cât și incluziunea. Lista completă a instituțiilor câștigătoare a fost publicată pe pagina Ministerului Educației și Cercetării.

Educație democratică prin joc la UPSC

Treizece echipe de studenți de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău au participat, pe 22 septembrie curent, la concursul civic „Eu știu pentru ce votez!”. Competiția a transformat teme precum responsabilitatea civică, participarea la vot și implicarea comunitară în exerciții dinamice, bazate pe gândire rapidă și colaborare. Studenții au fost provocați să ia decizii sub presiune și să își testeze cunoștințele într-un format de joc intelectual.

Organizată de Asociația de jocuri intelectuale din Republica Moldova – IQ Games, în parteneriat cu Direcția Studenți și Servicii Sociale și Senatul Studentesc al UPSC, competiția a stimulat spiritul de echipă și creativitatea participanților, încurajând implicarea activă în viața comunității. Evenimentul a depășit cadrul teoretic și a stimulat formarea unei atitudini civice active. Succesul competiției a demonstrat că educația civică poate fi transfor-

mată într-o experiență atractivă și memorabilă, capabilă să inspire o nouă generație de cetățeni informați și responsabili.

Organizatorii subliniază că astfel de inițiative contribuie la consolidarea spiritului democratic și la pregătirea tinerilor pentru un rol activ în societate. Proiectul „Știu pentru ce votez!”, susținut de Suedia și de Fundația Est-Europeană, este implementat în mai multe universități din țară, urmărind apropierea tinerilor de valorile democratice și de procesul electoral prin metode interactive și accesibile.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ALINIAZĂ CALIFICĂRILE LA STANDARDELE EUROPENE

Ministerul de specialitate continuă procesul de modernizare a cadrului normativ din domeniul calificărilor, pentru a-l adapta la dimensiunea europeană a educației. Subiectul a fost abordat în cadrul unui seminar informativ, la care au participat reprezentanți ai autorităților publice centrale, ai instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic, ai organizațiilor patronale și sindicale, precum și ai societății civile.

Evenimentul a prezentat etapele necesare pentru actualizarea cadrului normativ sectorial conform prevederilor Cadrului Național al Calificărilor și standardelor europene EQF. Procesul presupune cartografierea tuturor actelor normative primare și se-

cundare emise de autoritățile centrale, cu scopul de a identifica domeniile ce necesită ajustări și de a le adapta astfel încât să clarifice legătura dintre nivelul studiilor și calificări.

Printre principalele priorități se numără corelarea mai bună între diferitele niveluri de calificări, eliminarea obstacolelor în învățarea pe tot parcursul vieții și creșterea transparenței siste-

mului de calificări. Prin aceste măsuri, MEC urmărește crearea unui cadru legislativ compatibil cu standardele europene, care să sprijine mobilitatea educațională și profesională, recunoașterea competențelor dobândite în contexte formale, non-formale și informale, cu integrarea mai eficientă a pieței muncii cu sistemul educațional. Rezultatele cartografierii ca-

drului normativ vor fi utilizate pentru elaborarea politicilor publice și modernizarea legislației naționale, astfel încât cetățenii să beneficieze de calificări relevante și comparabile la nivel european. Armonizarea cadrului legislativ și operaționalizarea completă a Cadrului Național al Calificărilor vor contribui la creșterea angajabilității, mobilității aca-

demice și profesionale, dar și la dezvoltarea economică și socială a țării.

Seminarul s-a desfășurat în cadrul Proiectului ERASMUS-EDU-2024-POL-NTWK-IBA — Euroguidance, Europass și EQF – National Centres, care are ca obiectiv sprijinirea armonizării sistemelor de calificări naționale cu standardele europene.

UE: Un Centru de instruire horticol se construiește la Țaul

Ademarat construcția unui nou Centru de instruire în domeniul horticol, ce va activa în cadrul Centrului de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole (CEHTA) din Țaul, Dondușeni. Proiectul este finanțat prin programul „Livada Moldovei”, datorită Băncii Europene de Investiții.

Edificiul va fi dotat cu laboratoare moderne pentru analize fizico-chimice ale alimentelor și procesarea produselor horticole, precum și cu o cantină destinată elevilor. Echipamentele au fost selectate conform solicitărilor instituției și recomandărilor experților internaționali contractați de Uniunea Europeană. Astfel, peste 250 de elevi vor avea acces la o bază didactică

și practică modernă, conformă curriculumului național și standardelor europene.

Plantațiile pomicole vor fi și o platformă de colaborare cu agenți economici din regiune, ei având posibilitatea să se implice în activități de cercetare și testare a inovațiilor horticole. De asemenea, noul Centru va avea rolul de formare continuă și recalificare pentru fermieri, care vor putea învăța tehnologii moderne de cultivare, procesare, ambalare și comercializare a produselor.

Până în prezent, în proiect s-au investit aproximativ 50 mii de euro pentru înființarea a 6,2 hectare de plantații pomicole didactice (4,2 ha de măr din soiuri moderne, competitive pe piața europeană, și 2 ha de cireș și cais). În același timp, grație acestei inițiative s-au defrișat 39 ha de plantații neroditoare.

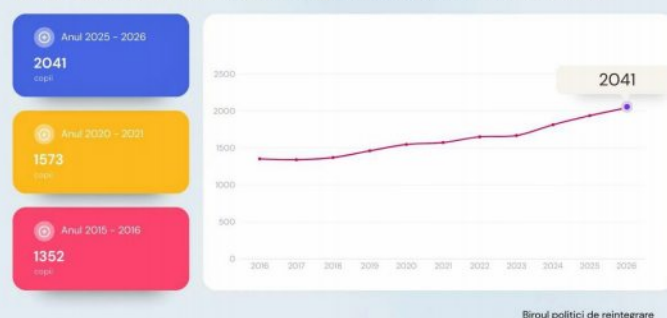
În regiunea transnistreană, peste 2 mii de elevi studiază în școli cu predare în limba română

Părinții continuă să își orienteze copiii spre instituțiile care oferă perspective reale de viitor, peste 2 041 de elevi studiind în școli cu predare în limba română din regiunea transnistreană, inclusiv din municipiul Bender. Ei urmează programele școlare aprobate de Ministerul Educației și Cercetării.

Cu toate acestea, instituțiile de învățământ menționate se confruntă cu probleme majore. Astfel, 5 dintre cele 8 școli își desfășoară activitatea în spații închiriate și neadaptate standardelor moderne în domeniul educațional. Această stare de lucruri este consecința presiunii acute și a obstacolelor create de către regimul ilegal de la Tiraspol, care împiedică restituirea sediilor proprii.

Pe fundalul acestor și altor constrângeri, este cu atât mai îmbucurător faptul că părinții aleg să-și înscrie copiii în școlile cu predare în limba română. În acest context, autoritățile de la Chișinău au reiterat angajamentul de a sprijini aceste instituții prin măsuri concrete și proiecte de modernizare.

Evoluția numărului de elevi în școlile cu predare în limba română din regiunea transnistreană

UPSC a găzduit a 10-a ediție a Conferinței internaționale „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”

Conferința științifică internațională „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”, aflată la a 10-a ediție, s-a desfășurat în perioada 19-20 septembrie curent în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Evenimentul și-a propus să reunească experți naționali și internaționali, oameni de știință, practicieni în domeniul educației, reprezentanți ai învățământului general și superior, organizații de cercetare, factori de decizie în sfera politicilor educaționale, care vor prezenta și aborda noile provocări din științele educației.

Evenimentul a fost deschis de către Alexandra Barbăneagră, rectorul UPSC, și Lucia Cepura, prorector UPSC, care au salutat și felicitat participanții, accentuând importanța inovării învățământului superior și integrarea tehnologiilor educaționale. După care Svetlana Talpă, dr., șef al Secției politici în educația ar-

referințe privitor la „Integrarea noilor tehnologii în învățământul superior”. Adrian Ghicov, dr. hab., prof. la UPSC, a susținut o comunicare cu tema „Meritologia ca valoare. Perspectivă și contextualizări în educație”. Această temă subliniază importanța meritului și a excelenței

în sistemul de învățământ. Discursul său a abordat modul în care recunoașterea meritelor academice influențează calitatea și dezvoltarea educației.

La eveniment au participat cadre științifico-didactice și de cercetare din R. Moldova, România, Ucraina, Cehia, Croația, Portugalia, Spania, China, Canada, Polonia, în format mixt, în jur de 90 persoane. În ziua a doua, Conferința și-a desfășurat lucrările în baza a 4 secții tematice, unde participanții, experți naționali și internaționali, au discutat despre: științe exacte și științe ale naturii; pedagogia școlii superioare și psihopedagogia; pedagogia învățământului preșcolar și primar; științe socioumanistice; educația în fața noilor probleme sociale.

tistică și extracurriculară a Ministerului Educației și Cercetării, a prezentat o comunicare cu tema „Prevederi ale documentelor de politici privind educația artistică”.

În continuarea plenarei, Herbert Hinzen, dr., prof. la Universitatea din Würzburg, Germania,

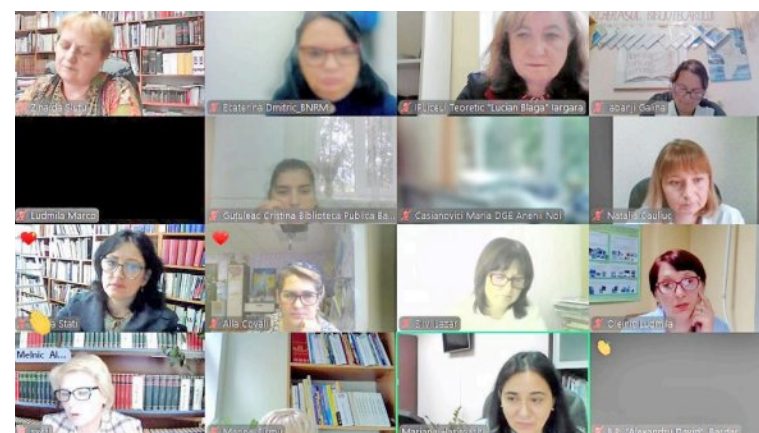
s-a expus pe subiectul „Învățare pe tot parcursul vieții pentru toți – învățământul superior care susține dezvoltarea învățării și educației pentru adulți”. La rândul său, Silviu Stanciu, dr. hab., prof. la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România, a prezentat

Transformarea lecturii prin tehnologii: experiența Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a susținut recent, la invitația Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, un training profesional online intitulat „Transformarea lecturii prin tehnologii”, desfășurat în prezența bibliotecarilor din Sistemul Național de Biblioteci. Evenimentul a fost moderat de dr. Mariana Harjevschi, director general BM „B. P. Hasdeu”, și a reunit intervenții valoroase din partea mai multor specialiști din cadrul instituției.

Dr. Mariana Harjevschi a subliniat că digitalizarea lecturii este un proces de durată, fundamentat pe adaptarea la nevoile utilizatorilor moderni. Transformarea digitală este deja o prioritate strategică în cadrul BM, implicând atât infrastructură tehnologică, cât și formarea continuă a bibliotecarilor, cu obiectivul: o bibliotecă europeană, deschisă și conectată.

Gabriela Bulduma a prezentat Biblioteca electronică a BM, funcțională din 2021, creată cu ajutorul softului Koha. Aceasta oferă acces online la lucrări rare sau fără restricții de copyright, utile cercetătorilor și publicului larg.

Dr. hab. Elena Ungureanu a vorbit despre HAPES – Arhiva instituțională a BM, care include peste 500 de publicații proprii în acces deschis, precum cercetări bibliografice, critico-literare, planuri strategice și reviste precum *Bibliopolis* și *Buletinul Eminescu*.

Natalia Cauliuc, șef Secția Dezvoltare Servicii, a evidențiat interacțiunea digitală cu cititorii, prin povești digitale, lecturi cu voce tare, booktrailer și alte resurse multimedia disponibile pe site și rețelele sociale.

Ludmila Pânzari, director adjunct, a abordat tema lecturii

multimedia și impactul platformei YouTube asupra promovării lecturii. Cu peste 700.000 de vizualizări și 20.700 de abonați în 2024, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” folosește eficient formatul video pentru a stimula interesul față de carte, în special în rândul copiilor și tinerilor.

Evenimentul a demonstrat că lectura nu mai este limitată la cartea tipărită. Prin tehnologie, biblioteca modernă devine un spațiu digital interactiv, relevant pentru toate vârstele și accesibil oriunde.

Reporter UPP

EU SUNT VIITORUL EDUCAȚIEI

Victor Babcinețchi: „Cred cu tărie că ceea ce sunt astăzi este, în primul rând, un dar de la Dumnezeu”

Trăim într-o societate în care implicarea tinerilor este adesea percepută ca o provocare. Însă Victor Babcinețchi vine cu un alt fel de exemplu: unul viu, autentic și plin de sens. Student în anul I la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, el este deja o voce puternică în activismul civic – un tânăr lider care își dedică energia și timpul pentru a construi punți între oameni, generații

și comunități. Victor nu se definește prin titluri sau funcții, ci prin valorile care îl ghidează zi de zi: omenia, solidaritatea, responsabilitatea și credința că binele se face în tăcere, cu răbdare și inimă curată. De la proiecte Erasmus în Europa, până la campanii sociale în satele Moldovei, de la tabere de vară la scrierea propriei cărți – „Un om printre oameni” – fiecare pas al său poartă o amprentă personală, profundă și durabilă.

– Cine este Victor Babcinețchi dincolo de titlurile și funcțiile enumerate?

– Dincolo de funcții și titluri, dincolo de poziții și roluri, sunt pur și simplu un om. Un copil crescut modest, într-un mediu prietenos, unde respectul, bunătațea și solidaritatea se învățau zi de zi prin exemplul celor din jur. De mic am simțit că am o datorie față de oameni, că trebuie să las ceva bun acolo pe unde trec, să fiu ca o sămânță care răspândește bunătațe și înțelepciune. Cred cu tărie că ceea ce sunt astăzi, în primul rând, este un dar de la Dumnezeu. El mi-a pus în cale acest drum, pe care frumos am crescut și am înțeles că pot fi un pilon important pentru ceilalți tineri.

– Ce valori te ghidează în activitatea ta zilnică?

– În tot ceea ce fac mă ghidez de câteva valori simple, dar fundamentale: omenia, democrația, solidaritatea, bunăstarea, implicarea și responsabilitatea. Sunt repere care mă însoțesc în fiecare zi, în fiecare decizie, fie că este una mică, fie că este legată de un proiect de anvergură. Omenia îmi amintește să pun mereu omul în centru. Solidaritatea mă îndeamnă să nu uit că împreună suntem mai puternici. Responsabilitatea îmi spune să nu tratez nimic superficial, pentru că fiecare pas poate schimba ceva pentru altcineva.

– Cum te simți ca student în această comunitate academică?

– Când am ales să devin student la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, am făcut-o cu sufletul. Prietenii m-au încurajat, dar ceea ce m-a convins definitiv au fost oamenii pe care i-am întâlnit aici. Am simțit o căldură sufletească aparte și am înțeles că instituția aceasta nu formează doar specialiști, ci mai ales oameni de omenie. Îmi amintesc cum anul trecut am făcut un tur al Universității. Am văzut investițiile făcute în studenți, am simțit seriozitatea și dedicarea profesorilor și,

atunci, mi-am spus în gând: „Eu trebuie să fiu student aici.”

– Chiar dacă ești în anul I de facultate și încă în proces de integrare academică, ai deja o experiență bogată în activism civic – ce lecții din parcursul tău ai vrea să împărtășești colegilor tăi de facultate?

– Chiar dacă sunt abia în primul an, perioada de adaptare a trecut neașteptat de repede. M-a surprins și pe mine cât de firesc m-am integrat. M-am simțit imediat ca acasă. Colegii mei de la Facultatea de Psihologie și Psihopedagogie Specială au devenit repede o familie. Suntem un grup unit, prietenos și am legat prietenii atât de naturale încât pare că ne cunoaștem de-o viață.

– Ce te-a determinat să te implici în activism civic și lucrul cu tinerii?

– Activismul civic a fost pentru mine o școală de viață. Din experiențele mele, simt că pot împărtăși colegilor mei ce înseamnă educația nonformală, ce oportunități deschid programele Erasmus și ce putem face prin organizația mea, ProActive Group Moldova. Proiectele Erasmus au reprezentat pentru mine adevărate laboratoare de învățare și descoperire, unde am avut șansa să cunosc culturi, să leg prietenii internaționale și să descopăr noi perspective asupra educației și societății. În fiecare an am onoarea de a merge ca team leader împreună cu peste 30 de tineri în țări precum România, Polonia sau Ungaria. Este o responsabilitate uriașă, dar și o bucurie imensă să-i însoțesc pe acești tineri în experiențe care le schimbă viața.

În cadrul acestor proiecte am avut șansa să-l cunosc pe cel mai bun prieten al meu, Adrian Costea, un tânăr de 19 ani, agricultor, cu o energie și o viziune aparte. Prietenia noastră s-a transformat rapid într-o colaborare frumoasă, iar în curând Adrian va ajunge în Republica Moldova cu un obiectiv

clar: să dezvoltăm împreună o afacere aici, acasă. Totodată, în România, la încurajarea mea, el a început să dezvolte un ONG, prin intermediul căruia urmează să colaborăm prin intermediul unor proiecte comune, menite să aducă plusvaloare tinerilor din ambele țări. Pentru mine, aceste experiențe nu sunt doar călătorii, ci adevărate lecții de viață și punți de prietenie, care uneori, așa cum s-a întâmplat cu Adrian, se transformă în proiecte mari de viitor. Acolo, în calitate de director al organizației, planuiesc deja proiecte prin care să-i apropiem de tineri, să-i încurajăm să iasă din zona de confort și să învețe unii de la alții. Îmi doresc ca fiecare tânăr să simtă că vocea lui contează.

– Spui că „tinerii sunt prezentul și viitorul societății” – cum traduci asta în acțiuni concrete?

– Cred cu tărie că tinerii nu sunt doar „viitorul”, ci și „prezentul” acestei societăți. Pentru mine, asta înseamnă să le oferim spații unde să fie ascultați, unde să fie valorizați și unde să-și poată descoperi potențialul. În fiecare proiect pe care îl coordonez încerc să creez oportunități prin care ei să câștige încredere și curaj. Știu că atunci când un tânăr își descoperă puterea, viitorul începe să se construiască deja din prezent.

– Ce înseamnă pentru tine rolul de Facilitator Local – Advocacy, în cadrul Consiliului Național al Tineretului din Moldova?

– Acest rol a venit ca o responsabilitate uriașă, dar și ca o șansă extraordinară. M-a învățat să privesc mai atent la comunitatea

mea și să fiu în permanență în misiune pentru nevoile tinerilor. Una dintre cele mai mari realizări a fost elaborarea raportului privind necesitățile tinerilor din raionul Șoldănești, pentru perioada 2024–2025. Faptul că o parte dintre propunerile noastre au fost incluse în bugetul raional îmi confirmă că munca noastră aduce rezultate concrete.

– Care sunt cele mai importante lecții pe care le-ai învățat lucrând cu tineri din diferite medii?

– Am înțeles un lucru esențial: fiecare merită o șansă. Fiecare tânăr are acel „ceva” în el care poate schimba lumea, începând chiar de la sine. Însă pentru asta trebuie să primească atenția și sprijinul necesar. Mai ales în mediul rural, avem mulți tineri bravi, cu un potențial extraordinar, dar care trebuie descoperiți și susținuți.

– Care dintre proiectele tale a avut cel mai mare impact în comunitate și de ce?

– Printre proiectele mele de suflet se numără două inițiative care mi-au rămas aproape de inimă. Mă refer la campaniile desfășurate de sărbătorile Nașterea Domnului și de Paști, pe care le organizez de șase ani. E o experiență unică să vezi cum întreaga comunitate, agenți economici și chiar diaspora se mobilizează pentru a aduce bucurie copiilor și vârstnicilor. Nu e doar o campanie, e o lecție de solidaritate și de credință. A doua inițiativă este tabăra de vară „Acasă Camp”, care de trei ani reușește să adune peste 250 de tineri. Acolo, între jocuri, excursii, mâncare bună și discuții sincere, îi aducem împreună pe cei din localitate și pe cei din diasporă. Învățăm unii de la alții, redescoperim tradițiile și valorile noastre, și, mai ales, construim punți între generații și destine.

– Care persoane te-au inspirat să devii un model de implicare pentru tânără generație?

– Dacă mă întreabă cineva de unde vine acest spirit de implicare, răspund simplu: din familie. Bunica mea a fost inspirația mea cea mai mare. Apoi, l-am întâlnit pe Dumitru Juraveli, un

om care mi-a insuflat dragostea pentru educația nonformală și m-a motivat constant să mă implic. Tot el mi-a vorbit cu atâta entuziasm despre Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, încât m-a convins să vin aici. Și, bineînțeles, părinții mei care m-au sprijinit necondiționat. Încă de la 13 ani, când mergeam la instruire la Chișinău, ei erau cei care se îngrijorau pentru mine, dar și cei care îmi ofereau încrederea și susținerea de care aveam nevoie.

– Ce planuri ai pentru viitorul tău profesional și implicarea ta civică? Îți dorești să activezi și în domeniul politic?

– Pentru viitor, îmi doresc să dezvolt noi programe de educație nonformală, să creez cursuri de scriere de proiecte și să continui să construiesc o generație de tineri implicați. În același timp, simt că activitatea mea mă apropie tot mai mult și de domeniul politic. La doar 23 de ani îmi doresc să candidez la funcția de primar al orașului meu natal, Șoldănești, pentru că vreau să fiu mai aproape de oameni și să contribuie direct la dezvoltarea comunității mele.

– Victor, știi că acum lucrezi la o carte. Ce mesaj dorești să transmiți cititorilor?

– Un vis aparte prinde viață chiar acum: cartea mea „Un om printre oameni”. E un proiect care mă emoționează profund. Doar când vorbesc despre el mă trec fiorii. Cartea spune povestea mea – de la copilul timid din colțul camerei, până la activistul și omul care încearcă să lase „urme de flori” pe unde trece. Este un tribut pentru bunica mea, cel mai scump suflet pe care l-am pierdut, și o mărturie a faptului că prin iubire, curaj și implicare putem lăsa ceva bun în urmă.

Cred cu toată inima că lumea se schimbă prin oameni simpli care aleg să facă bine acolo unde sunt. Eu nu am pretenția de a schimba lumea întreagă, dar am convingerea că pot schimba colțul meu de lume, prin fapte, prin implicare și prin dragostea pentru oameni. Îmi doresc ca fiecare tânăr să creadă în puterea lui, să știe că vocea lui contează și că fiecare pas mic spre bine are un ecou uriaș. Dacă am învățat ceva până acum, este că niciodată nu suntem prea mici pentru a face o diferență. Iar atunci când ne unim forțele, putem construi împreună o societate în care bunătațea, respectul și solidaritatea să fie la loc de cinste. Eu aleg să merg pe acest drum, cu credința că nu sunt singur, ci un om printre oameni.

A intervievat
Silvia ȚURCAN

Scrisul – o pasiune irezistibilă

(DIALOG CU ZIARISTA ȘI ARTISTA-FOTOGRAFA CRISTINA JANTÎC)

Cristina Jantic s-a născut în orașul Cahul. A absolvit Universitatea Liberă Internațională din Moldova (Departamentul Jurnalism și Comunicare Publică), apoi Universitatea de Vest din Timișoara (Facultatea Limbi Moderne Aplicate), unde a obținut și o diplomă de master în Management și Marketing. Își face debutul literar cu două cicluri de versuri în culegerea colectivă „Tentația metaforei” (vol. I și II, 2006). Semnează articole în publicațiile periodice „Literatura și Arta”, „Făclia”, „Capitala”, „Tainele Sănătății”.

Timp de peste un deceniu locuiește și activează peste hotare (Praga, Republica Cehă), parcursul ei profesional axându-se pe marketing și transformarea digitală în diverse corporații internaționale.

Despre recente ei apariții editoriale și unele proiecte de viitor aflăm din dialogul ce urmează.

– Salutare tinerilor creatori! Ce mai faci, pe unde ești? Nu ne-am văzut de foarte multă vreme...

– Cred că nu ne-am văzut de pe timpul când am publicat primele versuri în culegerea „Tentația metaforei”, unul dintre alcătuirii ei fiind chiar Dumneavoastră. Vă sunt recunoscătoare pentru aceasta. Într-un fel, aș spune că sunteți „nașul” meu literar. În prezent locuiesc peste hotare, muncesc, mai scriu (și public) din când în când... Mai nou, mă îndeletnicesc și cu fotografia artistică, creez lucrări în stilul pop-art, cu utilizarea Inteligenței Artificiale.

– Pentru început, te-aș ruga să ne spui de unde vine această pasiune a ta pentru scris.

– Vine din adolescență, când scriam poezii aproape zilnic. Era felul meu de a-mi transpune trăirile pe foaie, în simboluri și metafore, pentru că lumea mea interioară era prea dezvoltată ca să rămână neexprimată. Tatăl meu (filolog de meserie) a fost primul care a văzut în mine acest dar. Mi-a citit poeziile și m-a încurajat să le public. Atunci am editat și o serie de articole în câteva publicații periodice de la noi...

– Dar apoi ai dispărut, pentru o bună bucată de vreme, din „lumea literară”, ca să zic așa. Ce s-a întâmplat?

– Atunci nu am avut nici curajul, nici resursele necesare pentru a continua. Dar acea chemare a rămas adânc înrădăcinată în mine și știam cu siguranță că voi reveni la scris.

Anii care au urmat m-au purtat în altă direcție – spre lumea corporativă. Am intrat într-un ritm al eficienței, al obiectivelor, al cifrelor. Acolo unde emoțiile nu prea își au locul, iar sensibilitatea este considerată o slăbiciune. Am învățat multe din acea experiență, dar, în același timp, m-am simțit tot mai departe de mine în-

sămii, de ceea ce reprezintă eu cu adevărat.

Revenirea la scris nu a fost un moment planificat, ci o nevoie lăuntrică care devenise irezistibilă și inevitabilă. Când am început să scriu din nou, am simțit că mă întorc acasă, la rădăcini. Dacă lumea corporativă m-a învățat cum să-mi „construiesc” un trai cât de cât decent, scrișul m-a învățat cum să trăiesc cu adevărat.

– Știu că recent ți-au apărut cinci (!) cărți din seria *Women as...* (*Femeia ca...*). De ce în limba engleză?

– Pentru că o cunosc bine (la facultate am studiat limbile moderne), iar timp îndelungat a fost limba mea de lucru în corporațiile în care am lucrat. În plus, engleza mi-a deschis drumul către o audiență globală. Dar vă mărturisesc că în curând voi începe procesul de traducere a lor în limba română.

– Cum s-a născut ideea acestei serii și de ce acest titlu – *Women as...* (*Femeia ca...*)?

– Seria în cauză nu a pornit dintr-o intenție prestabilită, ci dintr-un proces de transformare personală care s-a dezvoltat odată cu mine. Fiecare volum a venit ca o etapă nouă a drumului interior.

Women as Earth (*Femeia ca Pământ/Rădăcină*) a fost începutul, întoarcerea la rădăcini, la solul interior ca balanță de a ne simți noi înșine. *Women as Ocean* (*Femeia ca Ocean*) a dat spațiu emoțiilor mele cele mai adânci, este o metaforă a intensității vieții interioare a femeii, care nu ar trebui reprimată, ci ascultată și înțeleasă. *Women as Twilight* (*Femeia ca Apus/Între sfârșit și un nou început*) a apărut din acele momente de tranziție, când identitatea veche se dizolvă, iar cea nouă abia începe să prindă

contur, când finalurile se amestecă cu începuturile și e nevoie de mult curaj ca să te afli în necunoscut. *Women as Candy* (*Femeia ca Sensibilitate/Echilibru și Forță Interioară*) a fost pentru mine ca o recuperare a blândeții,

că în același timp. Ultimul volum din această serie, *Women as Glow* (*Femeia ca Lumină/Făclie*), redă renașterea, momentul în care îți regăsești strălucirea interioară, care vine din acceptarea tuturor părților tale ca femeie.

De ce titlul *Women as...* (*Femeia ca...*)? Pentru că femeia nu poate fi definită unilateral, printr-o singură frază. Femeia este „pământ” („origine”), „ocean”, „apus”, „sensibilitate” și „lumină”. Sunt simboluri deschise, unde fiecare cititoare se poate regăsi cu propria ei poveste. Titlurile de mai sus în limba română (din paranteze) sunt deocamdată convenționale, încă nedefinitive.

– Din câte înțeleg, sunt niște cărți destinate femeilor. Ce mesaj ai vrea să transmiți prin această serie doamnelor și domnișoarelor?

– Da, sunt destinate femeilor, dar nu numai... Mesajul principal pe care vreau să-l transmit este în aparență simplu, dar cred că profund, greu de atins în realitate: „Ești suficientă așa cum ești. Nu te modela după așteptările altora, că te vei pierde pe tine însăși”. Cărțile mele nu strigă „trebuie să te schimbi!”, ele invită la reîntoarcere, spunând: „Priveste în interiorul tău. Tot ce cauți este deja acolo”. Pentru mine însămi scrierea acestor cărți a însemnat o revenire la rădăcini, la simplitate, la corp, la pământ.

Am comparat sufletul feminin cu un ocean – imprevizibil, plin de frumusețe, dar și de furtuni, care înseamnă emoțiile profunde. În viața de toate zilele multe femei au

fost învățate (ori li se cere) să-și ascundă emoțiile. Mesajul meu este că oceanul interior nu trebuie stăpânit, ci ascultat și înțeles: lacrimile, furia, iubirea, dorul etc. sunt „valuri” firești, iar echilibrul interior se naște tocmai din acceptarea lor. Emoțiile nu sunt un pericol, ci o forță. Nouă, femeilor, ni se spune de multe ori că sensibilitatea e naivitate, că fragilitatea e slăbiciune, că tandrețea trebuie ascunsă ca să putem supraviețui într-o lume dură. Eu am încercat să demonstrez contrariul: a fi sensibilă nu înseamnă a fi slabă, ci a avea curajul să rămâi fidelă inimii tale chiar și într-o lume care cere duritate. Mă gândesc că multe femei se vor regăsi aici: în dorința lor de a-și permite să fie dulci, tandre, luminoase, fără să creadă că asta le face vulnerabile ori mai puțin puternice. În volumul de încheiere îndemn femeile să-și regăsească lumina interioară și s-o lase

să strălucească fără teamă, trăind bucuria de se accepta pe sine așa cum sunt, fără a categorisi ceea ce simt în „bun” sau „rău”.

– Ceii care ți-au citit cărțile vorbesc de un stil aparte, original, rar întâlnit prin părțile noastre. Cum ai caracteriza tu însăși stilul scrierilor tale?

– E un stil eterogen, care poartă amprenta lecturilor mele din domenii variate, precum dezvoltarea personală, psihologia, psihosomatica, filosofia, spiritualitatea, poezia, filtrate prin sensibilitatea mea, în felul în care eu văd și trăiesc realitatea. Rezultatul este un limbaj meditativ-reflexiv, lirico-filosofic, aproape confesiv. E ca și cum ai primi o scrisoare de la cineva care îți spune ceea ce simți și tu, dar nu ai curajul să formulezi. Cititoarele îmi relatează că parcă nu lecturează o carte, ci o conversație cu ele însele.

Stilul cărților mele vorbește prin imagini, prin metafore, prin emoții. Cred că acest amănunt este important, pentru că unele adevăruri nu ar trebui spuse direct, ci doar sugerate, lăsate să fie descoperite. Un stil mai simplu și mai direct ar fi poate mai accesibil, dar nu știu dacă și mai autentic. Pentru mine autenticitatea artei prevalează, fiind singurul indiciu real al valorii unei opere. Nu trebuie să fii perfect pentru a ajunge la inimile altora. E nevoie doar să fii autentic.

– Unde pot găsi cititorii cele cinci cărți din seria *Women as...*?

– Seria este disponibilă pe Amazon și poate fi găsită foarte ușor. Pentru cei din SUA, cărțile mele se găsesc pe Amazon.com, iar pentru cei din Europa – pe Amazon.de / .nl / .it / .es. Tot ce trebuie să faci cititorii este să introducă numele meu, Cristina Jantic, în bara de căutare Amazon și vor găsi cărțile imediat după ce tastează Enter. În afară de asta, îmi pot scrie personal pe Instagram, la @herbooksinink, unde îmi împărtășesc ideile cu cititorii și, cel mai important, primesc cu drag feedbackul din partea lor.

– Aștept și eu cu interes apariția versiunii în limba română a acestei serii. La care alte scrieri lucrezi în prezent și la ce să ne așteptăm în viitorul apropiat?

– Scriu versuri. Poezia rămâne pentru mine cel mai intim și mai sincer mod de a exprima ceea ce trăiesc.

Am în minte trei idei de cărți care așteaptă să prindă contur, dar nu forțez acest proces. Scrisul meu vine dintr-o chemare interioară, iar atunci când una din aceste idei va deveni suficient de puternică, ea îmi va cere vocea. Eu nu fac decât să răspund acestei chemări.

– Îți mulțumesc pentru deschidere și te așteptăm cu noi realizări literare.

A dialogat
Dumitru PASAT

Testamentul politic al lui Alexie Mateevici

Se apropie data alegerilor parlamentare în Republica Moldova. Mi-am amintit de sfaturile scriitorului, preotului și prorocului Basarabiei, Alexie Mateevici, sfaturi date învățătorilor basarabeni înainte de Actul Unirii din 1918. El rămâne actual atât prin opera poetică pe care ne-a lăsat-o, cât și prin proză, folclorică și publicistică. Poezia *Limba noastră* este imnul național în cel de al doilea Stat Românesc, R. Moldova. Mateevici este actual atât prin opera sa, cât și prin spiritul său vizionar, care ni-l prezintă într-o valoroasă trinitate: poet, preot, și proroc al Basarabiei. Cu numele lui pe care îl purta Căminul începând din anul 1988, mișcarea de eliberare națională a luat amploare în acest spațiu românesc dintre Prut și Nistru, aflat sub ocupație sovietică. Actuale rămân și astăzi sfaturile sale, date la 25 mai 1917, cu 108 ani în urmă, la Congresul Învățătorilor Moldoveni din Basarabia. Cu acest prilej la Centrul Academic Internațional Mihai Eminescu am organizat o lecție publică, intitulată *Testamentul politic al lui Alexie Mateevici*, în cadrul căreia au fost amintite acele sfaturi.

Invitații la această lecție publică, academicianul Mihai Cimpoi, critic și istoric literar, remarcabilă personalitate de cultură a zilelor noastre, și Anatol Petrencu, profe-

Ștefan SOFRONOVICI,
scriitor, specialist la
Centrul Academic Internațional
Mihai Eminescu

sor universitar, doctor habilitat în istorie, cunoscut luptător pentru drepturile și libertățile românilor basarabeni aflați sub ocupație rusească, au subliniat actualitatea acestor sfaturi, comentându-le și adresând îndemnuri către liderii politici și alegători, ca să ne pregătim pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025. Să citim aceste sfaturi, să le însușim și să le îndeplinim, pentru izbânda cauzei naționale:

Cuvântarea la Primul Congres al Învățătorilor moldoveni din Basarabia

„Am venit – a spus părintele Mateevici – să întâmpin și eu această sfântă zi de 25 mai (Aplauze). Primiți, fraților, felicitările mele călduroase, ale unui om care a luptat și el în trecut cu vorba și

cu scrisul pentru luminarea neamului întreg. Primiți felicitările mele de moldovan și rugăciunile mele de preot către Dumnezeu, ca să ne trimită ajutorul său pentru un lucru atât de sfânt și de mare.

Ca unul care viu cu toată dragostea mea în mijlocul dumneavoastră cred că pot să-mi îngăduiesc de a vă da unele sfaturi frățești.

- Mai întâi de toate să știți că: „Unde-i unul nu-i putere,/ La nevoi și la durere. /Unde-s doi puterea crește/ Și dușmanul nu sporește”. Fără unire nu vom putea dobândi nimic. Deci să avem un gând, o inimă, un ideal.
- Al doilea sfat e acesta. Lucrul drept poate înflori numai dacă se întemeiază pe idei drepte. Cu mahnire am văzut astăzi că între dumneavoastră nu toți sunt uniți asupra unor idei drepte. Unii se socotesc moldoveni, alții – cei mai puțini – români. Ei bine, dacă ați luat asupra dumneavoastră sarcina de a lumina poporul, apoi trebuie să dați poporului idei adevărate, căci altfel întreg învățământul e fără rost. Da, suntem moldoveni, fii ai vechii Moldove, însă facem parte din marele trup al românismului, așezat prin România, Bucovina și Transilvania (Aplauze).

Frații noștri din Bucovina, Transilvania și Macedonia nu se numesc după locurile unde trăiesc, ci-și zic români. Așa trebuie să facem și noi! (Aplauze). Asta nu însemnează separatism, căci și cei din Transilvania, și cei din Bucovina, și cei din America se numesc tot români. Trebuie să știm de unde ne tragem, căci altfel suntem niște nenorociți. Trebuie să știm că suntem români, strănepoți de-ai românilor, și frați cu italienii, francezii, spaniolii și portughezii. Aceasta trebuie să le-o spunem și copiilor și tuturor celor neluminați. Să-i luminăm pe toți cu lumina dreaptă.

- Al treilea sfat pe care vi-l dau este: să stați cu mare putere la straja intereselor naționale. Să trăim bine și cum străinii, dar să nu trădăm interesele noastre, căci altfel vom cădea pentru totdeauna. Dacă vom fi slabi în lupta pentru viață, vom fi înghițiți de cei mai tari. Să nu ne alipim la partide străine, care nu luptă pentru neamul nostru și să nu luptăm pentru interesele de clasă, ci pentru cele de obște, naționale.
- Și, în sfârșit, sfatul cel din urmă al meu e: să nu uităm norodul, țărănimea care a suferit atâta până acum! Să-l luminăm, să

mergem mână în mână cu el, căci fără noi el nu poate face nimic, după cum nici noi nu putem face nimic fără el. Să-l îndreptăm pe calea adevărului, cu fapte, iar nu cu vorbe. Mântuirea țărănimii e în noi și a noastră în ea.

Rog pe Bunul Dumnezeu și sunt încredințat că El ne va trimite ajutorul Său cel preaputernic pentru izbândirea lucrului obștesc. El ne va trimite fericirea neamului și a dumneavoastră” (Cuvântarea a fost îndelung aplaudată).

În cursul ședinței Alexie Mateevici a mai avut o intervenție: „N-avem două limbi și două literaturi, ci numai una, aceeași cu cea de peste Prut. Aceasta să se știe din capul locului, ca să nu mai vorbim degeaba. (Aplauze). Unii zic că limba română e franțuzită. Asta nu-i adevărat! Ce e drept, sunt și în România unii rătăciți în ce privește limba, dar trebuie să se știe că cel mai puternic curent acolo e cel popular în limbă și în literatură. Noi trebuie să ajungem de la limba noastră proastă de astăzi numaidecât la limba literară românească”!

(Reprodus din: Alexie Mateevici, *Opere, scrieri în limba română*).

Echipa Gimnaziului „Sergiu Rădăuțan” s-a impus la Turneul de handbal „Toamna de Aur”

Turneul național de handbal „Toamna de Aur”, un eveniment sportiv de tradiție care a reunit tineri talentați din diverse regiuni ale țării, a avut loc la mijloc de septembrie în satul Iezărenii Vechi, Sângerei. Desfășurat într-o atmosferă caldă și prietenoasă, concursul a oferit un cadru excelent pentru dezvoltarea spiritului competitiv și promovarea valorilor sportive autentice în rândul elevilor.

Campioana ediției 2025 a devenit echipa Gimnaziului „Sergiu Rădăuțan” din Iezărenii Vechi, care a impresionat prin perseverență, unitate, pregătire fizică și tehnică exemplară. Elevii au demonstrat nu doar abilități

remarcabile pe teren, ci și o atitudine demnă de învingători – fair-play, respect față de adversar și dorință sinceră de autodepășire.

Pe podiumul de premiere al competiției s-au clasat și alte formații merituoase:

Locul II – Două echipe ale Școlii Specializate de Handbal nr. 2 din Chișinău, renumite pentru jocul tehnic, disciplina tactică și experiența acumulată;

Locul III – Echipa Liceului Teoretic „Alexandru Agapie” din Pepeni, Sângerei, care a evoluat cu mult curaj și determinare.

De asemenea, a fost remarcată prestația lotului Școlii de Sport „Dumitru Atanasov” din orașul Sângerei, care a oferit un joc de calitate și a contribuit la frumoasa derulare a întrecerii. De menționat că **succesul**

echipei Gimnaziului „Sergiu Rădăuțan” se datorează muncii asidue a elevilor, dar și profesionalismului antrenorului Gheorghe Pogor, care a reușit să creeze un colectiv unit și motivat. Dedicarea sa, alături de susținerea constantă a profesorilor și părinților,

a fost esențială pentru atingerea acestei performanțe excepționale.

Victoria obținută este mai mult decât un simplu trofeu – este o dovadă a valorii educației prin sport, a efortului constant și a rolului deosebit de important pe care îl are școala în formarea unor tineri puternici, disciplinați și echilibrați. Turneul „Toamna de Aur” s-a constituit, totodată, într-o veritabilă sărbătoare a prieteniei, a colaborării și a modului sănătos de viață, consolidând legături între tineri din diferite regiuni ale țării și încurajând schimbul de experiență și bune practici în domeniul sportiv. Nutrim speranța că asemenea competiții, spectaculoase și de mare popularitate, vor inspira cât mai multe instituții din R. Moldova să investească în educația sportivă a elevilor.

Silvia ȚURCAN

Un testament identitar în tendința de promovare a valorilor noastre sacre

Aflată între tradiție și modernitate, poezia Basarabiei își exercită sfera de influență asupra contemporaneității prin multiplele ei preocupări artistice, transfigurând realitatea curentă prin intermediul unei tendințe firești de revigorare a moștenirii autohtone. Diverse teme și motive de creație, cum ar fi ecologia naturii și ecologia sufletului omenesc, sentimentul demnității umane, cinstirea strămoșilor, a comorilor spirituale ale identității românești – toate aceste deziderate estetice și-au găsit expresie într-o formulă lirică pregnantă, în tendința de a depăși convențiile și stereotipurile timpului nostru pragmatic, pentru a se încadra cu adevărat în tiparele unei arte veritabile, propunând o nouă viziune artistică asupra condiției existențiale a omului.

Tatiana BUTNARU,
doctor în filologie

Starea de vigilență se împletește cu ideea pentru supremația valorilor concretizate, în primul rând, într-o mărturisire lirică vibrantă, printr-o detașare de convențional, pentru a reactualiza suferințele de martir ale poporului, care a purtat în permanență „calvarul marilor suferințe și deșărădăcării de neam, dar și-a păstrat limba, tradițiile moștenite din străbuni...”, a purtat nestinsă făclia neamului nostru..., a făcut front împotriva valului de înstrăinare și cotropire a dușmanului de la răsărit, rusul” (Iordan Datcu). Avem în vedere trecerea basarabenilor cu demnitate prin învolburările istoriei, așa cum ne sugerează și versurile Leonidei Lari: „Am trecut prin moarte, am născut eroi./ Am vorbit atâtea, c-am uitat de noi./ Preoții muriră în Carpații mari,/ Ne împrejmuiră cete de barbari” (*Istorie*). Mesajul artistic comunicat are o semnificație etică și estetică pregnantă. Dreptatea istorică a românilor este prefigurată prin tendința de valorificare a resorturilor existențiale ale poporului, prin promovarea ideii de adevăr, credință, lumină, revigorare sufletească, prin reamplasarea în drepturile sale firești a ideii de demnitate, a limbii române, prin necesitatea revenirii la o realitate elevată, superioară prin însăși esența ei, unde spiritul neamului adunat „grămăjoară”, vorba lui Grigore Vieru, „devine enciclopedie vie, un depozit de înțelepciune, de tezaur filosofic creștin” (Ionel Căpiță). Din aceste considerente, în special, generația de scriitori din anii 60-80 caută să pătrundă cât mai temeinic în itinerarul evenimentelor sociale de epocă, „să traverseze” acel „desiș istoric”, ca să privească realitatea de la înălțimea idealului național, să blameze vitregia unor timpuri lipsite de demnitate mitică. Astfel, Leonida Lari relevă o comuniune spirituală a eroului liric al poeziei sale cu un timp mitic uitat în negura istoriei, iar „Dochia a nouă”, este o metaforă de sorginte arhetipală, dezvăluind, în esență, o stare sufletească echivalentă cu ideea regăsirii spirituale prin vicisitudinile istoriei, exprimă sugestia sacralizată a dragostei față de țară și neam.

Orientarea sugestiei poetice are loc din cadrul istoric într-un spațiu contemporan și se manifestă prin adeviziunea la idealurile general-umane, în tendința de a profila „o mitopoietică dădă” (Mihail Cimpoi). Este prefigurată o vatră strămoșească originară, determinată de un spațiu sacru de valori în aspectele sale fundamentale. Leonida Lari, precum și confrății săi de generație, manifestă un vibrant sentiment al istoriei, al originilor, al strămoșilor, trăit, durut și deschis, cu deplina cunoaștere a conștiinței de sine. Orientate nemijlocit spre făgașul reflexivității, incursiunile lirice sunt intuite dintr-o perspectivă modernă, la nivelul unui „transmoder-

nism”, despre care amintește Teodor Codreanu de la Huși și care semnifică pentru scriitorii basarabeni „un reper în Absolut”. Păstrând prin convenție deschiderea spre o problemă socială, discursul poetic este axat pe niște dimensiuni ancestrale-astrale: „Țara mea de dincolo de Prut,/ Mi s-a dat poruncă să te uit./ Să te șterg din minte c-un burete,/ Patria mea pusă la perete” (Nicolae Dabija, *Tara mea de dincolo de Prut*).

Comuniunea sufletească cu cititorul are loc printr-o declanșare de lumini și umbre, de stări și trăiri sufletești, de unde survine demonica ardere interioară a artistului marcat de povara propriului său destin și exprimă tendința de a se implica în evenimentele curente pentru a menține permanența memoriei și tradițiile multiseculare ale neamului. Sensurile imaginarului artistic înclină în sfera arhetipală a sacralului, aprofundând un tărâm artistic cu semnificații mitice individualizatoare. Retrospecția sentimentelor și a trăirilor exteriorizate se manifestă prin efervescență lăuntrică, unde dimensiunea metaforică a mitului survine din preocuparea fundamentală a scriitorului de a depăși spiritul pragmatic al contemporaneității, prin revenirea la dimensiunile existenței sacre. Dincolo de convenții și stereotipuri, există un corespondent mitologic cu o semnificație arhetipală de simbol, care determină valorificarea tradiției în conformitate cu resorturile artei moderne, indicând calea de suprapunere „poezie-istorie” sau „poezie-eseu”, ceea ce le permite mai multor autori basarabeni să recepționeze calvarul suferințelor umane, ca să revină la spațiul sacru al valorilor.

Interesul față de problematica socială este redat la nivelul marii arte eminesciene. Scriitorii vor da dovadă de o tendință de inițiere și pătrundere analitică în complexitatea acelor lecții ale istoriei, pe care le vor percepe în spirit refractar, în funcție de resorturile existențiale ale poporului. Din această perspectivă, ne putem referi, în special, la opera lui Nicolae Dabija, care într-un anumit fel și-a făcut din poezie sa o tribună, ca să pledeze pentru valorile noastre sacre, perpetuate prin timpuri și generații. Modelul eminescian se manifestă în funcție de problemele evocate, în corespundere cu anumite semnificații etice, estetice, filosofice, gnoseologice ale cunoașterii artistice. Așa cum Eminescu se referea la necesitatea slujirii patriei și înălțării ei prin evocarea unor momente de vârf, de cinstire a strămoșilor și „a peticului de pământ sfințit de sângele părinților”, poezi de orientare diferită, care în contextul procesului literar contemporan se manifestă printr-o multitudine de viziuni și semnificații artistice, la fel ca și părintele Luceafărului, vor încerca să abordeze problematica socială și națională în corespundere cu spiritul epocii, la nivelul marii arte eminesciene. Înstrăinarea de neam echivalează cu pierderea semnificației sacre, profanarea valorilor și degradarea conștiinței umane. Este, de fapt, sugestia unei crize de identitate, de care suferă contemporaneitatea și echivalează cu degradarea demnității mitice, așa cum avea să ne sugereze la timpul său și Mihail Eminescu, încercând să ia

atitudine față de dramele dureroase din contextul istoriei, atunci când „oameni de origine barbară/ Moșia-n jumătate nemernic ne-o furară/ Că între Prut și Nistru pe olatele bătrâne/ Domnesc pe neam și țară calmuci cu cap de câine”.

Spiritul strămoșilor survine printr-o stare de solitudine nostalgică, ceea ce ne orientează spre ideea de descătușare și relansare sufletească, de menținere în sfera sacralului și a receptivității mitice, acolo unde „odată pe an toată suflarea Moldovei stă în prag de rugăciune” (Ioan Alexandru). Chipul lui Ștefan cel Mare transpare prin învolburările timpului mitic și se menține în aura sacralității, drept rezultat al procesului de esențializare a valorilor general-umane și a nevoii de revenire la valorile primordiale ale existenței poporului, atât de necesare la ora actuală. Alura polemică și tonul persiflant tăios înlocuiește sugestia lirică, aprofundează vitregia unui secol lipsit de demnitate mitică: „Noi ale tale bălăii pe toate/ Până acuma le-am pierdut pe rând” (Nicolae Dabija, *Ștefan cel Mare*).

Vocabula polemică este nepărtinitoare, autorul dorește din tot sufletul să-i „lumineze”, vorba lui Mateevici, pe cei din preajmă sa cu „lumină dreaptă”, să-i determine spre o stare de descătușare și interiorizare, spre „libertatea ființei noastre, a vieții date fiecăruia de către bunul Dumnezeu” (Căpiță). În felul acesta, Dabija propune o lecție de demnitate civică și patriotică pentru poporul său, care ar trebui să fie mândru de trecutul eroic al strămoșilor. Tendința de revigorare și aprofundarea unor repere sacre din viața poporului își găsește expresie prin necesitatea revenirii la tiparele unei lumi mitice, arhaice, prin deschiderea către valorile general-umane moștenite din strămoși, capabile să aprofundeze armonia cosmică a universului. Timpul „mielului roman” determină, în esență, o revenire la un anturaj sacru de valori, iar discursul poetic capătă o nuanță de intensă efervescență lăuntrică. Sugestiile lirice, care vor parveni în continuare înclină spre invocarea forțelor supreme ale divinității, cu alte cuvinte, are loc încadrarea miticului, a sacralului în sfera unei viziuni de sorginte arhetipală, capabile să releve armonia cosmosului existențial, să plaseze personalitatea umană într-o ordine superioară, exemplară, absolută. Lacrima cosmică ce se desprinde solitar din nunta ciobanului din baladă, se suprapune inițierii biblice și transpare din adâncurile timpului mitic, ducând spre inima istoriei.

„Moșii-patres, moșii-patria, după cum precizează într-un studiu Ovidia Babu-Buznea, cu orânduile lor bune și drepte, cu limba lor spornică și bogată, cu moștenirea lor inteligentă și socială, întemeiată pe o mare epocă eroică și o dezvoltare normală și sănătoasă”, determină esența fundamentală a adevărului istoric, pe care mai mulți poeți îl vor sesiza prin prisma timpului mitic și a începuturilor originare. Îndemnul spre Alba-Iulia, invocat în incursiunile lirice ale lui Nicolae Dabija, capătă analogia unei chemări pătimașe de a reveni la matcă, semn că „ro-mă-neș-ti-le izvoare/ încă n-au secăt de tot” pe meleagurile noastre,

fiind vorba de necesitatea regăsirii „originarului”, care după sugestia lui George Călinescu „are un efect de regenerare pentru individul român modern”.

Versurile lui Nicolae Dabija („Din Hotin pân’ la Chilia,/ Din Soroca și Orhei.../ Graiului ce-mbracă glia,/ Și pădurilor de tei,/ Dor le e de România” (*Scrisoare către Alba-Iulia*)) dezvoltă o profesiune de credință, exprimând acordurile unei nostalgii coplesitoare „după locul nostru unic în univers” (Marin Bucur). Este „argumentul cel mai puternic, dovada cea mai incontestabilă a românității noastre” (Vasile Țepordei), expresia cea mai subtilă a sentimentelor românești ale basarabenilor marcați de teroarea istoriei. Vedem o pledoarie artistică orientată pentru a prefigura o matrice stilistică arhetipală, intuită după modelul blagian, care *ne* menține existența printr-un sentiment de religiozitate față de țară și neam, este o vatră a spiritului autohton: „Sărut vatra și-al ei nume,/ Care veșnic ne adună/ Vatra ce-a născut pe lume/ Limba noastră cea română” (Grigore Vieru, *Limba noastră cea română*).

Verbele comunicării sunt de natură eminesciană și exprimă „recunoștința pentru acel geniu anonim al neamului, care a creat Cultura, Limba, Folclorul” (Mihail Dolgan). La fel ca și Nicolae Dabija sau Leonida Lari, Grigore Vieru are „mărturia sensibilității pentru graiul matern” (Ana Bantoș) și prefigurează o vatră spirituală a românismului, este „vatra ce-a născut pe lume/ limba noastră cea română”. Cu ochii îngândurați de dor, poetul invocă această „vatră” arhetipală a strămoșilor prin viziunea originară a latinității scrisului nostru și îndeamnă cititorul spre meditație și reculegere, în tendința de valorificare a comorilor de perpetuare spirituală ale „neamului meu dacic”. Grija lui Grigore Vieru pentru menținerea acestor valori în aura sacralității îl apropie într-un fel oarecare de versul lui Dumitru Matcovschi, atunci când își înalță rugăciunile sale pentru grai, meleag și iubire. În dorința de a sensibiliza atenția semenilor în evocarea comorilor spirituale ale poporului, poetul vorbește în spiritul Mioriței și a Meșterului Manole: „Limba maternă, floare eternă/ De busuioc și de dor./ Dor de țărâne, de doine bătrâne./ De freamătul codrilor” (Dumitru Matcovschi, *Limba maternă*).

Versurile depășesc conturul unei simple mărturisiri și capătă semnificația unui crez filosofic rostit cu demnitate și convingere, ceea ce-l determină pe Matcovschi „să mioritizeze” nu numai împrejurările, ce alcătuiesc un orizont spațial de existență, invocat, în special, prin sugestia metaforică a sfințelor țărâne, dar mai ales să sacralizeze trăirile, sentimentele omenești. În felul acesta, autorul esențializează filosofia spiritului popular, încercând să mențină sufletul semenilor în contextul unor valori perene, atât prin sfera lor de semnificație, cât și prin posibilitatea de universalizare a tradiției autohtone. Aflat în sfera receptivității mitice, poetul va deschide în conștiința estetică românească noi orizonturi de poezie; el cântă cu demnitate bărbătească

(Continuare în pag. 7)

Vasile Pavelcu – academician de talie mondială

Vasile Pavelcu s-a născut pe 4 august 1900 în satul Costulenii, plasa Nisporeni, județul Lăpușna. Actualmente, această localitate, conform reformei teritorial-administrative din anii 60 ai sec. XX, înfăptuită de puterea sovietică, a fost inclusă în raionul Ungheni din Republica Moldova.

De la bun început trebuie să-i dăm Cezarului ce-i a Cezarului. Adică să-i mulțumim cercetătorului Iurie Colesnic, de la care am și aflat întâia oară despre academicianul Vasile Pavelcu. Vorba e de cartea „Basarabia necunoscută”, volumul 7, apărut în 2007. Cu regret, nu am găsit acest subiect și în cele trei volume apărute în 2019. La rândul său, dr. Constantin Doru Blaj spunea: „Este, incontestabil, una dintre figurile remarcabile ale psihologiei mondiale contemporane.”

M-a supărat mult faptul că la postul de radio public din Republica Moldova, la care am activat patru decenii la rând, la emisiunea Cădarul zilei nu s-a amintit nimic despre aniversarea academicianului, dar nici seara la postul de televiziune Moldova 1 nu s-a pomenit niciun cuvânt. S-ar putea să greșesc, dar am impresia că unui tineri colegi de radio se mai conduc de sursele prorușești. Altfel, cum aș putea să înțeleg că se dau știri despre unele așa-zise vedete străine și foarte rar sau lipsesc cu desăvârșire date aniversare sau comemorative despre personalitățile noastre.

Dar să ne întoarcem la cercetătorul Iurie Colesnic, care referindu-se la academicianul Vasile Pavelcu și destinul lui a evidențiat următoarele: „În toate timpurile Basarabia a fost o pepinieră de personalități ieșite din comun. Nu știu dacă există o explicație geografică, istorică, ezoterică, dar faptele demonstrează anume acest fenomen, răspândit pe acest teri-

toriu... Oameni ai căror părinți făcuseră doar două clase de școli parohiale, absolvă cu brio marile universități ale lumii, fac mari descoperiri în știință, de parcă n-ar fi existat nicio legătură între ei și obârșia neamului lor.”

Ba tocmai că există și a existat, aici aș polemiza un pic: există și acea legătură spirituală, genetică, dar și spiritul locului. Nu doar omul sfințește locul, dar și locul sfințește omul. E suficient să ne amintim de zona Botoșanilor, care a dat personalități ca Eminescu, Enescu, Iorga; vorba e de Moldova de cealaltă parte a Prutului. Cu referință la afirmațiile lui Iurie Colesnic, el vine și cu un exemplu concret: „Un caz elocvent în acest sens este cel al academicianului Vasile Pavelcu. După școala făcută în localitatea de baștină, este înscris la învățătură la Seminarul Teologic din Chișinău (1918), iar după absolvirea studiilor se înscrie la Facultatea de Medicină din Iași, și mai apoi urmează cursurile Facultății de Filosofie a Universității „Al. I. Cuza”... În 1924, susține teza de licență în filosofie și este trimis bursier al statului la Paris, la Sorbona, ca să-și pregătească doctoratul sub îndrumarea profesorilor H. Delacroix și A. Lalande. În paralel a studiat

la College de France (1925-1927), specializându-se în psihologie.”

Există și inexactități în biografia comise de unii cercetători, ce pot provoca confuzii și erori. Așa cum a fost în cazul lucrării medicului-cercetător Gheorghe Baciu *Personalități de viață moldavă. 125 destine*. Biografia lui Pavelcu începe corect și definește clar importanța și notorietatea acestei personalități distincte: „Teolog, medic, psiholog, filosof, sociolog, cadru didactic, profesor universitar, membru al Academiei Române (1974), una dintre figurile remarcabile ale psihologiei naționale și mondiale, fondator al școlii de psihologie din România.” Până aici toate bune și frumoase, cu excepția faptului că Pavelcu n-a fost teolog și n-are lucrări în acest domeniu. Da, și-a făcut studiile la Seminarul Teologic din Chișinău, dar după aceea studiază medicina, pedagogia, filosofia și psihologia. Domenii în care a activat și a scris. Altă scăpare în lucrarea lui Gheorghe Baciu este că citează trunchiat sau greșit din cartea lui Iurie Colesnic „Basarabia necunoscută”, mai ales momentul cu locul de naștere: „S-a născut în târgușorul Nisporeni, județul Lăpușna, Basarabia.” Fără să facă trimitere și la cea de-a doua sursă, cum e la Iurie Colesnic.

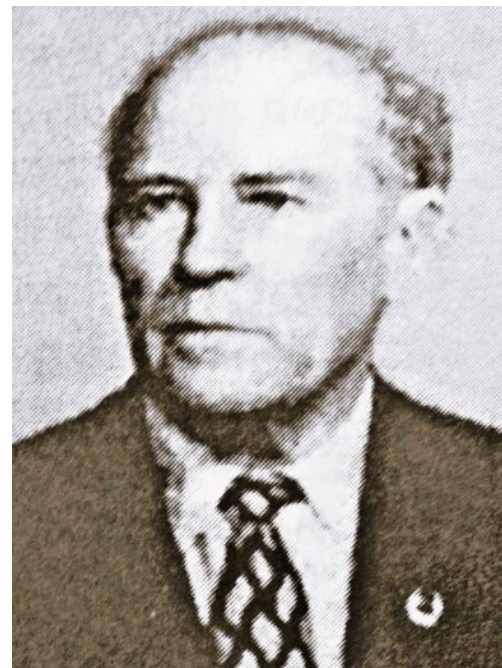
Un detaliu din biografia lui Vasile Pavelcu ce le-a scăpat cercetătorilor vizați anterior este faptul că, după cum afirmă istoricul Octavian Țăcu, care și-a făcut studiile la aceeași Universitate din Iași, la fel și cunoscutul academician, dar și consătean, „În 1918 inițial își va începe studiile universitare de matematică la Kiev, dar schimbările sociale l-au determinat să se refugieze în România, unde s-a înscris la Facultatea de Filosofie.” Un alt aspect care rămâne neelucidat din biografia distinsului academician este faptul dacă a fost căsătorit sau a avut copii și dacă a mai avut frați sau surori. Deocamdată n-am găsit informații la acest

capitol. Dintre lucrările lui Vasile Pavelcu, voi face referință doar la câteva: *Psihologia personalității de docimologie* (1968), *Din viața sentimentelor* (1969), *Invitație la cunoașterea de sine* (1970), *Cunoașterea de sine și cunoașterea personalității* (1982).

Psiholog de orientare clinică, a fost considerat un fin analist și un maestru al limbajului psihologic, a devenit mentorul multor generații de psihologi din România și Moldova, printre aceștia numărându-se Cleopatra Vnorovschi, doctor în științe pedagogice, care pe parcursul mai multor decenii a predat la universități din Chișinău psihologia „întocmai cum o învățase marele profesor Vasile Pavelcu”; ea a întocmit și o listă cu 18 titluri de lucrări, studii și volume care i-au fost de un real folos în activitatea sa. Amintim că pe cartea *Psihologia personalității*, vol. 1. Bazele personalității, a și scris pe prima pagină următorul autograf: „Drei Cleopatra Vnorovschi, cu cele mai bune sentimente, 19 iunie 1939”.

Despre importanța și valoarea opereii academicianului Pavelcu și-au exprimat opiniile nu numai savanți de la noi, dar și din Franța: Henri Pieron, profesor la College de France (referire la studiul *Caracterele afectivității*): „În concepția dinamică generală a autorului, ideile apar ca linii de demarcație între câmpurile afective, acțiunile ca mijloace de a lichi-da energiile blocate și tendințele ca direcții preferențiale ale reglării afective.” (*L'Annee psychologique*, I, 1937).

M. Schachter, psihiatru din Marsilia (referire la *Drama psihologiei*): „Lectură agreabilă și foarte bogat documentată, această monografie constituie o excelentă introducere la cunoașterea psihologiei.” (*Cahiers de psychologie*, IX, 1966).

În concluzie, voi accentua faptul că academicianul Vasile Pavelcu a fost pasionat de medicină, dar a abandonat-o în favoarea filosofiei, ca mai târziu să se posteze la interferența celor două mari domenii, formându-și o școală proprie în psihologie. Iar după cum afirmă Octavian Țăcu, „Prin întreaga sa opera științifică, V. Pavelcu a promovat în psihologia românească o orientare spre valori dintre cele mai înalte ale culturii, în acestea văzând însăși condiția de a fi a „personalități”... Întreaga psihologie gândită de academicianul V. Pavelcu a fost una a nuanțelor, a spiritului elevat prin finețea observației psihologice.”

A participat la congrese internaționale de psihologie la: Bruxelles, 1957; Roma, 1958; Poznan, 1962; Ljubljana, 1964; Marsilia, 1965; Moscova, 1966... Omul de știință, academicianul Vasile Pavelcu, cu rădăcini Costulenene, a decedat la Iași, la 21 februarie 1991. În memoria acestei personalități a României, Grupul Școlar nr.1 (pentru deficiențe auditive) din Iași a fost numit în 2001 Grupul Școlar „Vasile Pavelcu”, iar din octombrie 2012 acesta a devenit Liceul Tehnologic Special „Vasile Pavelcu”. Rămâne ca, măcar cu o mică mare întârziere, și în Costulenii de pe malul stâng al Prutului, satul în care s-a născut și copilărit, cel puțin o stradă să-i poartă numele.

Andrei COSTULEANU-VIZIRU

(Continuare din pag. 6)

„străbun pământ crescut în suflet”, din care răsare spicul de grâu și lumina dragostei de țară: „Crescut în suflet un pământ,/ Cel mai frumos pământ din lume,/ Cu veșnic dor, cu dulce nume,/ Ca un luceafăr luminând,/ Crescut în suflet un pământ” (Dumitru Matcovschi, *Crescut în suflet*).

Imaginile și sugestiile metaforice sunt recreate în legătură directă cu vatra de dor a rapsodului popular, intuită în corelație cu proiecția unui spațiu mitic străvechi, aureolat de gloria dacismului, prin dorința de a reveni la matricea originară, „cânt a Patriei ființă”, ca să ne mențină mereu „în al lumilor tezaur”, ceea ce le dă posibilitate mai multor autori de poezie din generația lui Grigore Vieru sau Dumitru Matcovschi, să confirme cu deplină certitudine chezașia unui crez artistic major, purtat de basarabeni prin timpuri și generații: „Ci va arde –

da! - în vatră/ Focul scrisului latin!” (Grigore Vieru, *Cântare scrisului nostru*).

Așa cum poezia *Limba noastră* de Alexie Mateevici a zvăcnit ca o declanșare luminiscentă, ca o erupție sufletească, Grigore Vieru își exteriorizează dragostea față de grai în forma unui sentiment profund, de o semnificație religioasă, cu deschidere spre niște orizonturi arhetipale. În aceeași manieră artistică, Ioan Alexandru se referă la starea „de priveghere” față de memoria înaintașilor, ceea ce l-a determinat să ajungă la o culminație a mărturisirii: „De-atâtea oseminte într-un popor,/ Locul e gătit de înviere” (Ioan Alexandru, *Imnul Putnei lui Ștefan cel Mare*).

„Privegherea” versului lui Mateevici se manifestă în tendința de reînviere „din somn de moarte” a basarabenilor aflați la o răspântie a istoriei, în preajma celui mai important eveniment din viața lor,

Unirea de la 1918. Starea de veghe a scrisului lui Grigore Vieru este grija pentru sănătatea morală a graiului pe aceste meleaguri, menținerea candelii „aprinse în căscioară” pentru iubirea de neam și limba maternă. Asemenea lui Mateevici, Vieru vrea să ne convingă că „limba noastră cea română”, armonia interioară a versului se menține datorită spiritului poietic omniprezent în întreaga sa operă artistică. Și mama, și iubirea, și graiul sunt învăluite la Grigore Vieru într-o atmosferă de taină, de lumină și căldură sufletească. Poetul „pendulează” între imaginarul mitic și reprezentările intuiției sale creatoare. Orientarea lui către o matrice a sacralității se manifestă prin tendința spre armonia cosmică a spațiului terestru, armonia vieții omenești, așa cum a fost creată de Dumnezeu și întrevăzută în dimensiunile dăinuirii eterne: „În al lumilor tezaur/ Pururea o să rămână,/ Limba doinelor de

aur,/ Limba noastră cea română”. Versurile „revărsate” în stil de odă, devin chemare și imn, crâmpiei de baladă, ne aduc în preajma unui cântec continuu al sufletului izvorât din deplina sa îngemănare cu „a Patriei ființă”, cu frumusețea strădaniei umane, a unei etnii multiseculare zămislite în pledoariile sale poetice. Este cel mai veritabil testament artistic, cu pronunțate accente dramatice, filosofice, sociale, marcat de iubirea de țară, triumful adevărului, cultul strămoșilor, promovată pentru a fi lăsat urmașilor de „cei doi poeți mărturisitori” (Bantoș), niște aspecte existențiale atât de necesare într-o idee de devenire spirituală a basarabenilor, spirit care merită „să fie păstrat cu sfințenie de generațiile ce-l primesc” (Vasile Alecsandri). Chiar și metafora „Vin din munții latiniei” este în legătură directă cu semnificația mitică a unui „pământ străvechi și magic”, în dimensiunile sale eterne,

„în al lumilor tezaur” și indică o cheie poietică pentru o serie întreagă de opere artistice. Toate aceste sugestii artistice luate împreună vin să confirme tendința firească de a perpetua și a menține dragostea de țară în „altarul veșniciei” (Căpiță).

Privite în oglinda evenimentelor sociale de epocă, scrierile literate la care ne-am referit reflectă o serie de probleme de importanță majoră, sunt actuale prin mesaj și problematică, iar la momentul oportun s-au încadrat în mod firesc în procesul de renaștere națională. Deși lasă impresia că unele din aceste lucrări artistice poartă mai mult un caracter ocazional, în marea lor majoritate nu și-au pierdut actualitatea până în zilele de astăzi, iar scriitorii care și-au adus aportul la opera de reabilitare a adevărului științific și istoric, după spusele lui Nicolae Dabija „și-au făcut datoria nu numai în fața istoriei literare”, dar și „în fața istoriei însăși”.

Mircea Cărtărescu – un om care scrie și citește...

„Citește! Citind mereu creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini, din care vei întocmi înțelesul și filosofia vieții”
Mihai Eminescu (Cugetări, 227)

tură și-o dimineață de frisoane, dureri de cap și confuzie interioară totală... 11 feb. Nu mă pot trezi, mai ales că am renunțat de ieri la cafea. Ieri îmi spuneam cu toată luciditatea: va trebui să fac față perspectivei de a nu mai putea scrie nimic, niciodată. E o posibilitate sinistă, dar cât se poate de serioasă.”

Ca un fir roșu prin jurnal trece preocuparea de a scrie și lectura ca un antrenament oportun: „8 aug. Întoarcerea scriitorului la uneltele „sale”, fraza asta goală de orice sens și totuși des folosită e în cazul meu literală: las tot mai mult baltă jucăriile care m-au păcălit atât în ultimii ani – televizorul, computerul, iPadul, aparatul foto – și mă, întorc la cărți, la pix și la hârtie. Dar mai ales la citit, care mă atrage iar cu putere. Vreau să ajung până anul viitor să citesc iar profesional și sistematic, nu „literatură”, cum făcea Călinescu”.

Îndeletnicirea cu arta de a scrie pentru Cărtărescu a devenit o obsesie constantă, de fapt e vorba de aceeași criză de creație sau, cum îi mai zic unii, de inspirație: „M-am trezit și n-am mai putut adormi. Sufeream teribil, m-aș fi sinucis dacă aș fi putut. Iar cea mai mare sursă de suferință era faptul că poeta avea dreptate: nu mai puteam scrie”. Mai jos, la aceeași pagină: „Marea mea suferință din ultimii ani a fost ieșirea din literatură. După „Orbitor” m-am relaxat, mintea mea s-a destins ca un arc comprimat, am accelerat chiar conștient procesul-asta: trebuie să mai și trăiești, să te bucuri de viață”.

Din alte pagini ale jurnalului am aflat că pentru Mircea Cărtărescu nu doar lectura, dar și visele sunt o sursă de inspirație, sau viceversa, de blocaj și suferință: „Anul 2013. N-am mai visat nimic. Noptile mele au fost mici morți din care m-am sculat întinzându-mă și căscând odată cu soarele... Cum nici nu mai citesc, sursele mele de viață halucinatorie și de scris vizionar au secăt de tot”. Acum înțeleg mai bine unele fragmente din proza lui Cărtărescu, care la prima mea lectură mi-au plăcut. Dar să continuăm citatul: „M-am trezit spre dimineața uluit de visul ce tocmai se terminase. Mi-l aminteam în fiecare detaliu, cu o voluptate și-o bucurie copilărească – și în vis fusesem de fapt, un copil”. La pagina 321 am dat de un fragment sugestiv și elocvent pentru acest volum, dar și pentru întreaga creație a lui Mircea Cărtărescu: „2015, 2 ian. Să folosești literatura ca pe o unealtă și nu ca pe un scop – erezia cea mai disperată, cu șansele cele mai mici de reușită. Dar când reușește, ea te schimbă din rădăcini”.

Voi încheia această invitație la lectură cu un citat de pe coperta a doua a cărții „Levantul”: „Cititorule! Oricine ai fi, elev, student, profesor, om cărunt... ia din carte numai cât e pentru tine”. Lectură plăcută!

Andrei VIZIRU

„Promovarea jocurilor de mișcare” – un pas spre educație fizică modernă și activă

Un seminar metodic-practic republican cu genericul „Promovarea jocurilor de mișcare” s-a desfășurat pe 20 septembrie a.c. în incinta Liceului Teoretic „Orizont”, filiala Ciocana. Evenimentul a fost organizat de către Federația Sportului Școlar din Republica Moldova și a reunit profesori de educație fizică din întreaga țară, reprezentanți ai Federației, metodologi, antrenori și specialiști din domeniul sportului școlar, având drept obiectiv principal schimbul de bune practici și promovarea unui stil de viață activ și sănătos în rândul elevilor.

Seminarul a inclus: Prezentări teoretice privind importanța jocurilor de mișcare în dezvoltarea armonioasă a copiilor; ateliere practice desfășurate în sala de sport a Liceului, unde profesorii au demonstrat metode interactive și atractive de aplicare a jocurilor

în cadrul orelor de educație fizică; sesiuni de întrebări și discuții, în care au fost analizate provocări și soluții actuale în vederea promovării sportului în școli.

Participanții au apreciat ospitalitatea angajaților Liceului Teoretic „Orizont” și profesionalismul demonstrat la organizarea evenimentului, menționând importanța unor astfel de întâlniri pentru perfecționarea continuă a practicilor procesului educațional. De spus că Federația Sportului Școlar își exprimă recunoștința față de participanți și își propune să continue seria de activități dedicate susținerii cadrelor didactice în ceea ce ține de promovarea sportului și a unui mod de viață activ și sănătos în rândul tinerelor.

Alexandru COCETOV,
profesor,
IPÎ Liceul „Orizont”, Bălți

Inteligența Artificială în școlile din Beijing

Un curs general de educație privind Inteligența Artificială se va introduce în toate școlile din Beijing cu începere din semestrul de toamnă al acestui an. Astfel, se vor realiza cel puțin 8 lecții pe an, desfășurate ca disciplină separată sau integrate în cadrul orelor de informatică, tehnologie, științe ale naturii sau de muncă.

În ciclul primar, instruirea va avea un caracter de joacă și practic. La gimnaziu, se va face familiarizarea sistematică cu tehnologiile, prin dezvoltarea competențelor practice și formarea unei atitudini etice față de aplicarea lor.

În ciclul liceal, cursurile se vor axa pe activități practice, ce țin de alfabetizarea digitală, capacitatea de utilizare a Inteligenței Artificiale și crearea de proiecte inovatoare proprii. Introducerea acestui curs este un rezultat elocvent al unor investiții masive ale Chinei în domeniul dat.

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 2349

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ŞEF	► Oxana Paraşciuc
REDACTOR PRINCIPAL	► Iulian Bogatu
REPORTER	► Silvia Țurcan
CORECTOR	► Elvira Țăganaș-Pântea
MACHETATOR	► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate.
Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>